

льних та правозахисних органів починаючи з 1945 року. Однак тільки після здобуття незалежності в 1991 р. Україна стала реальним та повноправним членом міжнародної системи захисту прав людини. Саме після здобуття незалежності Україною були ратифіковані такі визначальні міжнародно-правові акти, як Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права, було знято застереження до Конвенції проти тортур та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність людини, видів поводження й покарання щодо невизнання компетенції Комітету проти тортур тощо. Україна ратифікувала переважну більшість міжнародно-правових документів у сфері захисту прав людини, що дає змогу створити належну правову базу для забезпечення в нашій державі основних прав та свобод людини відповідно до норм та стандартів міжнародного права. [5].

Бібліографічні посилання:

1. Мартенс Ф.Ф. Современное международное право цивилизованных народов / Ф.Ф. Мартенс. - СПб. : тип. М-ва путей сообщения (А.Бенке), 1882. - 418 с.
2. Блончли И. Современное международное право цивилизованных государств, изложенное в виде кодекса: Перевод со 2-го немецкого издания / Блончли; Пер.: А. Лодыженский, В. Ульяничский; Под. ред.: Л. Камаровский, гр. - М.: Тип. Индрих, 1876. - 634 с. - репринтная копия
3. Саидов А.Х. Международное право прав человека / отв. ред. Б. Н. Топорнин. — М.: МЗ Пресс, 2002.
4. Основные факты об Организации Объединенных Наций Пер. с англ. публикации ООН *Basic Facts about the United Nations* 2005 г. М.: Издательство «Весь Мир».
5. Права людини та їх захист [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://just-mykolaiv.gov.ua/prava_ljudini_ta_jih_zahist.

Коломієць Юрій Миколайович,
доцент кафедри загальноправових
дисциплін Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

РОЛЬ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ У ЗАХИСТІ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Відповідно до ст. 32 Конституції України ніхто не може зазнавати втручання в особисте і сімейне життя людини, крім випадків, передбачених Конституцією України; не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Реалізація цього права передбачає неприпустимість втручання будь-кого в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Невід'ємною складовою цього права є

право особи на захист її персональних даних, що знаходяться у відповідних базах даних. Основними розпорядниками останніх можуть виступати як фізичні, так і юридичні особи, зокрема органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їхні посадові і службові особи. Вони створюють і адмініструють ці бази з метою належного виконання завдань і функцій, покладених на них Конституцією і законами України в межах своєї компетенції.

Відповідно до ст. 2 Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних під «персональними даними» розуміється будь-яка інформація, що стосується конкретно визначеної особи або особи, що може бути конкретно визначеною. Основна ідея захисту персональних даних полягає не в утаємниченні цих даних загалом, а в запобіганні можливим зловживанням цими даними, а саме розголошенню відомостей про особисте (приватне) життя, таємниця якого охороняється як на національному, так і на міжнародному рівні.

Для запровадження реальних механізмів реалізації Конвенції Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до неї, Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про захист персональних даних», який став основоположним актом національного законодавства у сфері захисту персональних даних. Таким чином, Верховна Рада України на законодавчому рівні визначила правові засади обмеження права особи на особисту недоторканність в частині збирання, зберігання, обробки, адміністрування та надання персональних даних громадян України.

Цим законом, з метою забезпечення незалежності уповноваженого органу з питань захисту персональних даних, як того вимагає Конвенція Ради Європи про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних, повноваження щодо контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних покладено на Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, замість Державної служби України з питань захисту персональних даних. На думку експертів, самостійний орган у системі органів виконавчої влади не здатний повною мірою забезпечити такої незалежності інституції, як того вимагає Додатковий протокол до Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних щодо органів нагляду та транскордонних потоків даних [1].

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про захист персональних даних» Уповноважений має такі повноваження у сфері захисту персональних даних: 1) отримувати пропозиції, скарги та інші звернення фізичних і юридичних осіб з питань захисту персональних даних та приймати рішення за результатами їх розгляду; 2) проводити на підставі звернень або за власною ініціативою виїзні та безвиїзні, планові, позапланові перевірки володільців або розпорядників персональних даних у порядку, визначеному Уповноваженим, із забезпеченням відповідно до закону доступу до приміщень, де здійснюється

до будь-якої інформації (документів) володільців або розпорядників персональних даних, які необхідні для здійснення контролю за забезпеченням захисту персональних даних, у тому числі доступ до персональних даних, відповідних баз даних чи картотек, інформації з обмеженим доступом; 4) затверджувати нормативно-правові акти у сфері захисту персональних даних у випадках, передбачених цим Законом; 5) за підсумками перевірки, розгляду звернення видавати обов'язкові для виконання вимоги (приписи) про запобігання або усунення порушень законодавства про захист персональних даних, у тому числі щодо зміни, видалення або знищення персональних даних, забезпечення доступу до них, надання чи заборони їх надання третій особі, зупинення або припинення обробки персональних даних; 6) надавати рекомендації щодо практичного застосування законодавства про захист персональних даних, роз'яснювати права і обов'язки відповідних осіб за зверненням суб'єктів персональних даних, володільців або розпорядників персональних даних, структурних підрозділів або відповідальних осіб з організації роботи із захисту персональних даних, інших осіб; 7) взаємодіяти із структурними підрозділами або відповідальними особами, які відповідно до цього Закону організують роботу, пов'язану із захистом персональних даних при їх обробці; оприлюднювати інформацію про такі структурні підрозділи та відповідальних осіб; 8) звертатися з пропозиціями до Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо прийняття або внесення змін до нормативно-правових актів з питань захисту персональних даних; 9) надавати за зверненням професійних, самоврядних та інших громадських об'єднань чи юридичних осіб висновки щодо проектів кодексів поведінки у сфері захисту персональних даних та змін до них; 10) складати протоколи про притягнення до адміністративної відповідальності та направляти їх до суду у випадках, передбачених законом; 11) інформувати про законодавство з питань захисту персональних даних, проблеми його практичного застосування, права і обов'язки суб'єктів відносин, пов'язаних із персональними даними; 12) здійснювати моніторинг нових практик, тенденцій та технологій захисту персональних даних; 13) організовувати та забезпечувати взаємодію з іноземними суб'єктами відносин, пов'язаних із персональними даними, у тому числі у зв'язку з виконанням Конвенції про захист осіб у зв'язку з автоматизованою обробкою персональних даних та Додаткового протоколу до неї, інших міжнародних договорів України у сфері захисту персональних даних; 14) брати участь у роботі міжнародних організацій з питань захисту персональних даних [2].

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини включає до своєї щорічної доповіді про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні звіт про стан додержання законодавства у сфері захисту персональних даних.

Процедура здійснення Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини контролю за додержанням вимог законодавства про захист персона-

льних даних шляхом проведення перевірок фізичних осіб, фізичних осіб-підприємців, підприємств, установ і організацій усіх форм власності, органів державної влади та місцевого самоврядування, що є володільцями та/або розпорядниками персональних даних, а також оформлення і розгляд результатів перевірок, здійснюється на підставі «Порядку здійснення Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних» [3]. Контроль за додержанням суб'єктами перевірки законодавства про захист персональних даних здійснюється Уповноваженим та/або уповноваженими ним посадовими особами шляхом проведення перевірок: планових, позапланових, виїзних та безвиїзних. Планові та позапланові перевірки можуть бути виїзними та безвиїзними. За результатами перевірок складаються акти перевірки додержання вимог законодавства про захист персональних даних, на підставі яких у випадку виявлення порушень складається припис про їх усунення, або протокол про адміністративне правопорушення.

За порушення недоторканості приватного життя, а саме за незаконне збирання, зберігання, використання, знищення, поширення конфіденційної інформації про особу або незаконна зміна такої інформації винна особа притягується до адміністративної відповідальності (стаття 188³⁹ «Порушення законодавства у сфері захисту персональних даних», стаття 188⁴⁰ «Невиконання законних вимог Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»). У випадку виявлення під час перевірки ознак кримінального правопорушення Уповноважений направляє необхідні матеріали до правоохоронних органів.

Бібліографічні посилання:

1. Жорж М., Саттон Г. Аналіз Закону України «Про захист персональних даних». Страсбург. 2012. URL: http://zacon.at.ua/_ld/0/52_6_7.pdf (дата звернення: 29.07.2017).
2. Про захист персональних даних: закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/card/2297-17> (дата звернення: 28.11.2017).
3. Про затвердження документів у сфері захисту персональних даних: наказ Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини від 08.01.2014 № 1/02-14 // База даних «Законодавство України»/Верховна Рада України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v1_02715-14#n92 (дата звернення: 28.11.2017).